

Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö hyvinvointialueuudistuksessa: dokumenttianalyysi koulutuksen järjestäjien perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelmista

Koulujen opiskeluhuollon monialaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sujuvaa yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulun ammattilaisten välillä. Näihin tavoitteisiin kuuluu koko koulu yhteisön yhteisöllisen hyvinvoinnin edistäminen sekä lasten ja nuorten yksilökohtaisen hyvinvoinnin tukeminen ja vahvistaminen. Vuoden 2023 alussa voimaan tulleessa hyvinvointialueuudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon vastuulla olevat opiskeluhuollon tehtävät siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille opetushenkilökunnan jatkaessa työtään kunnissa. Tässä tutkimuksessa toteutetussa dokumenttianalyysissä tarkasteltiin, miten kahden hyvinvointialueen 30 kunnan koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmat (n=28) ohjaavat monialaista yhteistyötä muuttuneessa organisaatiorakenteessa. Tutkimuksen teoreettisena kehyksenä hyödynnetään julkishallinnon reformien toimeenpanoa ja siihen kiinteästi liittyvää institutionaalisen työn viitekehystä. Analyysissä tunnistettiin kolme osa-aluetta, joissa opiskeluhuollon monialaista yhteistyötä ohjataan: opiskeluhuollon toimijoiden osallisuus, monialaisen yhteistyön toteuttaminen ja monialaisen yhteistyön tuki. Tulosten perusteella lakien ja opetussuunnitelmien velvoittamina laaditut paikallisten opiskeluhooltosuunnitelmien kirjaukset ohjaavat monialaista yhteistyötä ja reformin toteutumista vaihtelevasti ja vain suuntaa antavasti. Suunnitelmien tarkastelu reformilogiikan ja institutionaalisen työn viitekehyksessä osoittautui hyödylliseksi, sillä se tarjoaa uuden tavan ymmärtää palveluintegraatioon liittyviä jännitteitä. Tutkimus tukee opiskeluhooltosuunnitelmien laatimista ja implementointia sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja opetusalojen toimijoiden yhteistyössä monialaisessa opiskeluhoollon.

ASIASANAT: monialainen yhteistyö, opiskeluhoolto, hyvinvointialue, kunta, dokumenttianalyysi

JAANET SALMINEN, HARRI JALONEN, HANNA KALLIO, PÄIVI RAUTAVA, MIIA LAASANEN

YDINASIAT

- Hyvinvointialueuudistuksessa opiskeluhuollon toteuttamisvastuu on jakautunut hyvinvointialueille ja kunnille, mutta sen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ovat pysyneet ennallaan.
- Koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat ohjaavat monialaista yhteistyötä ja uudistuksen toteutumista vaihtelevasti ja vain suuntaa antavasti.
- Reformilogiikan ja institutionaalisen työn viitekehys tarjoaa uuden näkökulman opiskeluhoollon johtamisen sekä paikallisten opiskeluhoitosuunnitelmien laatimisen tueksi.

JOHDANTO

Opiskeluhuollon tehtävänä on lasten ja nuorten sekä koko koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen. Sitä toteutetaan kouluissa opetustoimen ja hyvinvointialueen monialaisessa yhteistyössä lasten, nuorten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (1.) Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta ja kuntayhtymiltä uusille hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa vaikutti hallinnollisesti opiskeluhooltoon, kun opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset (psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat ja lääkärit) siirtyivät työskentelemään kunnilta hyvinvointialueille opetushenkilökunnan jatkaessa työtään kunnissa. Tätä reformia on perusteltu muun muassa sillä, että peruspalvelujen horisontaalinen sekä erityis- ja peruspalvelujen vertikaalinen integraatio toimivat paremmin, kun opiskeluhoitopalvelut järjestetään hyvinvointialueella yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena (2). Integraatiopyrkimyksille löytyy tutkimuksista tukea, sillä integraatio on liitetty erityisesti parempaan asiakastytyvääisyyteen ja laatuun sekä tehokkaampaan toimintaan (3, 4). Toisaalta on myös havaittu, että integraatiota tavoittelevat palvelumallit eivät välttämättä johda toivottuihin muutoksiin asiakkaiden kokemuksissa ja toiminnan tuloksissa (5,6). Opiskeluhoollissa ammattilaisten työntekoa ohjaavat rakenteet on koettu hankaliksi, mikä vaikeuttaa työn sujuvuutta. Tämän vuoksi ammattilaiset eivät pysty riittävästi hyödyntämään eri alojen osaamista, joka voisi rikastuttaa opiskeluhoitotyön toteutusta (7.)

Vaikka hyvinvointialueuudistus siirsi opiskeluhoollon ammattilaiset eri organisaatioihin, se

ei muuttanut opiskeluhoollon tavoitteita. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon päämääränä on edelleen edistää oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta sekä ennaltaehkäistä ongelmia ja tarjota monialaista varhaista tukea. Yhteisöllisessä opiskeluhoollissa pyritään luomaan terveellinen, turvallinen ja esteetön oppimisympäristö, edistämään mielen-terveyttä ja oppimista sekä ehkäisemään syrjäytymistä. Sekä yksilökohtaista että yhteisöllistä opiskeluhoollota toteutetaan lapsia ja nuoria sekä huoltajia osallistaen (8.)

Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (1) ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (9) velvoittavat koulutuksen järjestäjää laatimaan paikallisen opiskeluhoitosuunnitelman. Se laaditaan yhteistyössä esiopeetuksen, koulujen ja oppilaitosten henkilöstön, hyvinvointialueiden opiskeluhoitopalvelujen, lasten, nuorten sekä huoltajien kanssa. Suunnitelman tulee sisältää opiskeluhoollon toteuttamisen paikalliset tavoitteet, keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman tulee myös ohjata monialaista yhteistyötä eli yhteistyötä oppilaiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa (1, 8, 9.)

Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi tehdyt muutokset perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa korostavat monialaisen yhteistyön tärkeyttä. Perusteiden mukaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattava keiden kanssa ja miten monialainen yhteistyö eri yhteyksissä toteutetaan (9.) Koulutuksen järjestäjien laatimien opiskeluhoitosuunnitelmien lisäksi hyvinvointialueella on laadittava näiden suunnitelmien pohjalta alueellinen suunnitelma (1). Koulutuksen järjestäjäkohtaiset suunnitelmat edustavat tässä tutkimuksessa uudistuksen toimeenpanoa, koska niiden tehtävänä on tulkita lakimuutosta ja valtakunnallisia perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita paikallisessa kontekstissa.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan opiskeluhoollon monialaista yhteistyötä analysoimalla koulutuksen järjestäjien laatimia perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmia. Tarkastelussa hyödynnetään reformilogiikan ja institutionaalisen työn viitekehystä. Tutkimuskysymyksenä on,

miten koulutuksen järjestäjien perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmat ohjaavat opiskeluhoollon monialaista yhteistyötä hyvinvointialueuudistuksen myötä muuttuneessa organisaatiorakenteessa.

TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA

Opiskeluhoolltoa ohjaavissa laeissa ja opetus-suunnitelman perusteissa käytetään käsitettä monialainen yhteistyö (1, 8, 9). Tässä kontekstissa monialainen yhteistyö viittaa opiskeluhoollosta vastaavien organisaatioiden ja henkilöstön yhteiseen vastuuseen ja työskentelyyn sekä yksilökohtaisen että kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen oppilaat, huoltajat ja muut yhteistyötahot osallistaen (9). Kansainvälisessä kontekstissa läheisin monialaista yhteistyötä kuvaava käsite on interdisciplinary collaboration, joka tarkoittaa tieteen- ja hallinnonalojen välistä rajat ylittävää yhteistyötä, jossa eri alojen yhteinen osaaminen muodostuu työskentelyn yhdyspinnoilla (10-12).

Organisaatiouudistuksessa monialaisessa yhteistyössä korostuu kyky työskennellä ja verkostoitua yli hallintorajojen. Keskeistä on myös eri ammattiryhmien osaamisen yhteensovittaminen ja monialaisen toiminnan johtaminen (13.) Ammattilaisten yhteistyöstä yleisesti käytetyllä moniammatillisen yhteistyön käsitteellä (interprofessional collaboration) tarkoitetaan puolestaan erityisesti ammattilaisten välistä yhteistyötä (14,15), jossa eri alojen asiantuntijat jakavat ja integroivat osaamistaan, tietoaan ja vastuutaan yhteisen asiakaslähtöisen tavoitteen saavuttamiseksi (14, 15, 16, 17). Yhä useammin käytetään myös käsitettä monitoimijainen yhteistyö, jolla tarkoitetaan kaikkien toimintaan osallistuvien, kuten organisaatioiden, ammattilaisten ja asiakkaiden, yhteistä toimintaa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi (18). Tämä termi on myös muita neutraalimpi ja tukee erityisesti asiakkaan roolia aktiivisena toimijana. Tässä tutkimuksessa käytämme tekstin selkeyden vuoksi opiskeluhoollon lainsäädännössä ja opiskeluhoolltosuunnitelmassa esiintyvää käsitettä monialainen yhteistyö tarkoittaen yhteistyötä kaikkien opiskeluhoolltoon osallistuvien organisaatioiden, ammatillisten toimijoiden sekä lasten, nuorten ja perheiden kanssa.

Onnistuessaan monialainen yhteistyö edistää palveluintegraatiota vähentämällä työn tekemi-

sen siiloutumista sekä tukemalla organisaatio-rajat ylittävien ratkaisujen ja toimintatapojen kehittämistä, lisäten näin palvelujen vaikuttavuutta (15, 19, 20). Tällainen yhteistyö toteutuu usein eri ammattilaisten muodostamassa tiimissä, joka työskentelee yhdessä yli virallisten organisaatiorajojen tarjotakseen palveluja tietyille asiakasryhmälle (20). Opiskeluhoollolla tämä tarkoittaa sekä hyvinvointialueen palveluksessa toimivan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön että kuntien palveluksessa olevan opetushenkilöstön ja muiden koulun ammattilaisten yhteistyötä. Motivoituneet ja sitoutuneet työntekijät luovat myönteistä ilmapiiriä joka voi lisätä yhteistyön arvostusta organisaatiossa sekä edistää muun muassa sen suunnittelua yli hallintorajojen (16). Toisaalta, jos organisaation arvot ja kulttuuri eivät tue yhteistyötä tai aseta sille selkeää tavoitetta, työntekijöiden asenteet ja motivaatio voivat heikentyä (17).

Opiskeluhoollon yhteisöllistä luonnetta painottava tulkinta (9) korostaa monialaisen yhteistyön merkitystä, mutta sen toteuttaminen on koettu vaikeaksi (21). Esimerkiksi psykologit käyttävät työajastaan yhteisölliseen työhön vain 10 prosenttia (22) ja kuraattorit 20 prosenttia (23). Voidaan siis ajatella, että paikallisten opiskeluhoolltosuunnitelmien tulisi ohjata monialaiseen yhteistyöhön erityisesti nyt, jotta uudelleen organisoidussa opiskeluhoollolla voidaan saavuttaa sekä oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseen että palveluintegraatioon tähtäävät tavoitteet.

Opiskeluhoollon tultua osaksi julkishallinnon reformia (24) hyvinvointialueuudistuksen myötä edellytetään sen toimeenpanijoilta institutionaaliseksi työksi (institutional work) kutsuttua toimintaa (25, 26). Reformi koostuu tietoisista toimenpiteistä, joilla pyritään muuttamaan julkishallinnon ja julkisten organisaatioiden rakenteita ja toimintaprosesseja siten, että ne parantavat toiminnan tuloksellisuutta (24). Hallinnollisten reformien toimeenpanotutkimuksen valossa (24, 27, 28) uudistukset toteutuvat harvoin – jos koskaan – tavoitteiden mukaisesti. Valtaosa reformeista voi jopa epäonnistua (29) tai niillä voi olla yllättäviä ja ennakoimattomia seurauksia (30). Tähän on monta syytä. Ensinnäkin, reformin toteuttamista on vaikea erottaa sen suunnittelusta. Toteutus ei ole vain politiikan

soveltamista, vaan sen tekemistä toisin keinoin (31). Toiseksi, reformi täytyy sopeuttaa tiettyyn institutionaaliseen kehukseen, mikä tarkoittaa, että tavoitteiden asettelu yhteydessä tehty analyysi uudistuksen toteuttamisen reunaehdoista on aina jossain määrin puutteellinen. Tutkijat puhuvat kompleksisesta toteutusprosessista (32). Kolmanneksi reformin toimeenpanoon vaikuttaa keskeisesti se, miten sen kohteena olevat toimijat tulkitsevat reformin tavoitteet. Kansallisella tasolla laaditut tavoitteet eivät käänny automaattisesti uusiksi paikallisiksi käytännöiksi (33).

Reformin toteutumisen kannalta kiinnostavan lähestymistavan tarjoaa institutionaalisen työn tutkimus. Institutionaalisen työllä tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään luomaan uutta, muuttamaan olemassa olevaa tai puolustamaan sitä (25, 26). Institutionaalinen työ toteutuu yksilöiden ja yhteisöjen päämäärätietoisena ja tilannekohtaisena toimintana, jota voidaan toteuttaa eri tavoin. Institutionaalinen työ voidaan jakaa esimerkiksi rakenteelliseen, konseptuaaliseen, operatiiviseen ja relationaaliseen ulottuvuuteen. Rakenteellinen työ keskittyy rooleihin, velvollisuuksiin ja vastuisiin, ja sen tehtävänä on luoda toimijuutta. Konseptuaalisessa työssä luodaan yhteisiä merkityksiä, ja se keskittyy uuden luomiseen. Operatiivisessa työssä merkitykset muuttetaan prosesseiksi ja toimintatavoiksi ja se on luonteeltaan olemassa olevaa säilyttävää. Relationaalinen työ sisältää yhteyksien ja luottamuksen rakentamista, jota ilman rakenteellinen, konseptuaalinen ja operatiivinen työ saattavat jäädä pelkästään suunnitelman, ajattelun ja puheen tasolle (34.) Institutionaalisen työn näkökulmasta opiskeluhoillon uudistaminen tarkoittaa olemassa olevien käytäntöjen muuttamista, mikä aiemman tutkimuksen mukaan on osoittautunut jännitteiseksi (35) ja moninaisten vaatimustensa vuoksi myös ristiriitaiseksi (7). Lähtökohtamme on, että koulutuksen järjestäjän opiskeluhoiltosuunnitelma sovittaa yhteen näitä jännitteitä ja edistää hyvinvointialueuudistukseen liittyvien muutosten toimeenpanoa. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoiltosuunnitelmassa kuvataan opiskeluhoillon paikallinen sisältö (konseptuaalinen työ), jäsennetään opiskeluhoiltoa toteuttavat toimijat velvollisuksiineen ja vastuineen (raken-

teellinen työ), määritellään opiskeluhoillon toimintaprosessit (operatiivinen) sekä edistetään yhteisöllistä opiskeluhoiltoa (relationaalinen työ).

Tutkimuksen kohteeksi valittiin koulutuksen järjestäjien laatimat paikalliset opiskeluhoiltosuunnitelmat. Ne ohjaavat kouluissa tehtävää monialaista opiskeluhoiltotyötä ja hyvinvointialuekohtaiset suunnitelmat laaditaan niiden pohjalta. Koulutusasteista tarkasteluun valittiin perusopetus, koska sitä järjestetään kaikissa kunnissa. Opiskeluhoillon kontekstissa konkretisoituu sosiaali- ja terveystalvelujen integraation lisäksi toiminnan lapsi- ja perhelähtöinen integroituminen kasvatus- ja opetuspalveluihin, mitä edistettiin keskeisenä tavoitteena vuosina 2015–2023 lapsi- ja perhepalvelujen kansallisessa muutosohjelmassa (36). Opiskeluhoiltosuunnitelma voidaankin nähdä yhtenä palvelujen yhteensovittamisen keinona, jonka avulla tuetaan jaettua ajattelutapaa, rakennetaan yhteisiä arvoja, kulttuuria, visioita ja päämääriä sekä edistetään systeemistä integraatiota vahvistamalla organisaatioiden, ammattilaisten ja asiakkaiden koordinoitua yhteistyötä ja kumppanuutta (37) sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja opetusalojen kesken.

MENETELMÄT

TUTKIMUSASETELMA JA -AINEISTO

Tutkimusasetelmana oli empiirinen laadullinen poikittaistutkimus, jossa käytettiin dokumenttianalyysi-menetelmää (38). Aineistona on kahden hyvinvointialueen 30 kunnan uudistetut ja opiskeluhoiltolain uudistuksen (1) velvoitteiden mukaisesti vuoden 2023 elokuusta alkaen voimassa olevat perusopetuksen opiskeluhoiltosuunnitelmat (Taulukko 1). Analysoitavia suunnitelmia oli 28, sillä kaksi suunnitelmista oli kahden kunnan yhteisiä. Suunnitelmat kerättiin kuntien internet-sivuilta tai pyydettiin opetustoimista sähköpostitse. Suunnitelmista 25 oli suomenkielisiä ja viisi ruotsinkielisiä ja ne olivat laajuudeltaan 5–72 (mediaani 21) sivua, yhteensä 740 sivua. Suunnitelmien teksteistä pääosa kohdistui kaikille suunnitelmissa mainituille koulutusaloille, mutta niissä oli myös koulutusalaakohtaisia osioita.

Taulukko 1. Koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmien koulutusalat ja voimassaolo

Koulutusasteet	n
Esi- ja perusopetus sekä toinen aste/lukio	12
Esi- ja perusopetus	7
Perusopetus*	4
Esi- ja perusopetus, perusopetuksen valmistava opetus ja lukio	3
Esi- ja perusopetus, aikuisten perusopetus ja toinen aste	1
Perusopetus, varhaiskasvatus ja lukio	1
<i>Yhteensä</i>	28
Ajanjaksot	
Voimassa toistaiseksi	18
2023–2024	6
2023–2025	2
2023–2028	1
Ei määritelty	1
<i>Yhteensä</i>	28

*Kahdessa dokumentissa koulutusastetta ei oltu määritelty, mutta kuvauksen perusteella päätettiin viittaavan perusopetukseen.

ANALYYSI

Analyysi aloitettiin dokumenttien koodaamisella ja taulukoimisella, jota varten laadittiin Excel-pohjainen tiedonkeruumatriisi (38). Matriisi sisälsi tiedot siitä, millä kielellä ja mille koulutusasteelle opiskeluhoitosuunnitelmat oli laadittu sekä tiedot niiden voimassaoloajoista ja sivumääristä. Kaikista dokumenteista eriteltiin systemaattisesti vastaavat tiedot matriisiin. Dokumenttien asiasisällöt analysoitiin induktiivisen sisällönanalyysin menetelmällä (39) kolmen tutkijan (JS, ML, HK) yhteistyössä. Sisällönanalyysiä varten he erittelivät dokumenteista kaikki maininnat (tekstikappaleet, virkkeet tai lauseet) (n=457), jotka kertoivat opiskeluhoiton monialaisesta yhteistyöstä. Maininnat kuvasivat paikallista ja alueellista yhteistyötä, opiskeluhoitoryhmissä tapahtuvaa tiimitoimintaa sekä opiskeluhoiton ohjaukseen kohdistuvaa hallinnollista monialaista yhteistyötä. Tutkijat ryhmittelivät maininnat samasta asiasta kertovien sisältöjen perusteella alaluokkiin (n=12) Exceliä hyödyntäen. Alaluokkia tarkasteltiin tutkimusryhmässä suhteessa toisiinsa ja niistä muodostettiin kolme pääluokkaa. Lisäksi analyysissä toteutettiin määrällistä sisällön erittelyä (39) monialaisuudesta kertovien sisältöpainotusten tunnistamiseksi ja tarkastelemiseksi.

TUTKIMUKSEN EETTISYYS

Opiskeluhoitosuunnitelmat ovat julkisia asiakirjoja, joten tutkimuslupia ei tarvittu (38). Tutki-

muksen tarkoituksena ei ollut arvioida yksittäisen kirjauksen tai asiakirjan onnistumista itsessään, vaan tarkastella opiskeluhoitosuunnitelmia laajemmassa yhteiskunnallisessa viitekehyksessä osana hyvinvointialueuudistusta. Tutkimuksessa analysoitujen asiakirjojen laatijat ja taustaorganisaatiot säilyvät anonyymeinä. Tutkimusprosessissa ei ollut tarvetta paljastaa opiskeluhoitosuunnitelmien alkuperää, ja siinä ymmärrettiin se, että suunnitelmien julkisuudesta huolimatta niiden laatimiseen ja käyttöön osallistuvat työssään yksittäiset ihmiset.

TULOKSET

Analyysin perusteella opiskeluhoitosuunnitelmat ohjaavat opiskeluhoiton monialaista yhteistoimintaa kolmella osa-alueella: opiskeluhoiton toimijoiden osallisuus, monialaisen yhteistyön toteuttaminen ja monialaisen yhteistyön tuki.

Opiskeluhoiton toimijoiden osallisuus

Monialaisen yhteistyön maininnoista valtaosa (n=302; 66%) käsitteli eri toimijoita ja heidän osallisuuttaan opiskeluhoitoon liittyvässä yhteistyössä. Nämä maininnat koskivat kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden tahojen tai toimijoiden sekä lasten, nuorten ja huoltajien osallisuutta opiskeluhoiton monialaisessa yhteistyössä. Eri-laisia opiskeluhoitoon liittyviä ammattinimikkeitä, tahoja ja toimijoita mainittiin suunnitelmissa yhteensä 85. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmissa mainitut opiskeluhoillon toimijat

KOULU/KUNTA	HYVINVOINTIALUE	OPPILAS JA HUOLTAJAT	MUU YHTEISTYÖTAHO*
Aamu- ja iltapäivätoiminta	Erikoissairaanhoido	Huoltaja	Ankkuri-toiminta
Aineenopettaja	Fysioterapeutti	Oppilas/opiskelija	Järjestöt**
Apulaisrehtori	Kehitysneuvola	Oppilaskunnan edustaja	Lasten monialainen konsultaatio- ja arviointitiimi
Erityisluokanopettaja	Koulukuraattori	Oppilaskunnan hallitus	
Erityisopettaja	Koululääkäri	Tukioppilas	Lasten ja nuorten monialainen työryhmä
Esiopetuksen opettaja	Koulupsykologi	Tutor-oppilas	
Esiopetus	Koulusosionomi	Vanhempainyhdistys	
Etsivä nuorisotyöntekijä	Kouluterveydenhoitaja	Vanhempi	Maahanmuuttajien edustaja
Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta	Lastenlääkäri (avopediatri)	Vertaissovittelijaoppilas	Poliisi
Hyvinvointijohtaja	Lastenpsykiatrian poliklinikka	Ystäväoppilas	Puolustusvoimat
Johtava rehtori	Lastensuojelu		Resurspersonen inom elevhälsan
Kiinteistöhuolto	Nuorisopsykiatrian poliklinikka		Seurakunta
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	Perhekeskus		Sopu-koordinaattori
Koordinoiva erityisopettaja	Perhekeskuspäällikkö		Työllisyyspalvelut
Kotoutumispalvelut	Perheneuvola		
Koulunkäynninohjaaja	Psykiatrinen sairaanhoitaja		
Kouluvalmentaja	Puheterapeutti		
Laaja-alainen erityisopettaja	Sairaalakoulu		
Lastenhoitaja	Sosiaalihuollon asiakasohjaus		
Liikuntatoimi	Sosiaalijohtaja		
Luokanopettaja	Sosiaalipäivystys		
Musiikkiopisto	Sosiaalitoimi		
Nepsy-valmentaja	Sosiaalityöntekijä		
Nuorisotoimi			
Nuorisotyöntekijä			
Opetus- ja kasvatuslautakunta			
Opetustoimen johtaja			
Opinto-ohjaaja			
Perhepalvelut			
Perheoikeudelliset palvelut			
Päiväkodinjohtaja			
Rehtori			
Ruokapalvelut			
Sivistysjohtaja			
Skolcoach			
Tekninen toimi			
Työpajatoiminta			
Työsuojeluviranomainen			
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja			
Varhaiskasvatusjohtaja			
Yhteisöpedagogi			

* sisältää myös usean organisaation yhteiset toiminnot

**suunnitelmissa nimeltä mainitut järjestöt: Ensi- ja turvakoti ry, Mannerheimin lastensuojeluliitto ry, Pelastakaa lapset ry, Pesäpuu ry

Kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden organisaatioiden ammattilaisia/edustajia ja heidän tehtäviään ja vastuitaan listattiin kaikissa analysoituissa opiskeluhoitosuunnitelmissa. Rakenteellisen institutionaalisen työn näkökulmasta opiskeluhoitosuunnitelmia voidaan luonnehtia samanaikaisesti sekä kattaviksi että puutteelliseksi. Näin siksi, että suunnitelmissa luetellaan runsaasti erilaisia rooleja, mutta vastuiden ja velvollisuuksien osalta niissä tyydytään melko suurpiirteisiin kuvauksiin.

Maininnoissa painoutuivat yleisluontoiset ilmaukset eri toimijoiden opiskeluhoillon yhteistyöhön osallistumisen tärkeydestä. Yleisten kuvausten ohella mainittiin joitakin konkreettisia tapoja eri toimijoiden osallistumiselle. Maininnat koskivat opiskeluhoitoryhmän, opiskeluhoillon ohjausryhmän ja muun opiskeluhoiltoon liittyvän ryhmän kokoonpanoa eli keitä opiskeluhoillon ammattilaisia, yhteistyötahojen edustajia monialaiseen yhteistyöhön osallistuu ja miten osallistuminen tapahtuu.

”Terveydenhuollon asiantuntemuksen sekä terveyden edistämisen näkökulman tuominen opiskeluhoollolliseen työskentelyyn on oleellista.” (S16)

”Psykologi ei ole automaattisesti aina läsnä yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä. Kun hänen asiantuntemuksensa katsotaan tarpeelliseksi, kutsutaan hänet kokouksiin mukaan.” (S7)

Suurin osa ammatillisten toimijoiden yhteistyön maininnoista oli luetteloita yhteistyöhön osallistuvista ammattilaisista tai toimijatahoista, mutta joidenkin ammattilaisten tai toimijatahojen yhteistyön tapoja ja käytäntöjä opiskeluhoillossa oli myös kuvattu.

”Nuorisopalvelujen kanssa suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä erilaisia ryhmäytymispäiviä ja valistustilaisuuksia.” (S3)

”Sekä koulupsykologit että koulukuraattorit tekevät oppimisyhteisöön ja yhteistyöhön liittyvää työtä. He tuovat oman asiantuntemuksensa esimerkiksi pohdittaessa yhteisön ja ympäristön turvallisuutta ja hyvinvointia, opiskeluhoillon toimintamallien kehittämistä,

kiusaamisen vastaista tai kriisien hoitamista koskevien suunnitelmien tekemistä sekä kodin ja oppilaitoksen välistä tai nivelvaiheeseen sijoittuvaa yhteistyötä järjestettäessä.” (S16)

Useiden eri toimijoiden roolien hahmottamisesta huolimatta suunnitelmista piirtyy kuva enemmän olemassa olevan säilyttämiseen kuin sitä merkittävästi uudistamaan tähtäävästä toiminnasta. Institutionaalisen työn viitekehityksessä tämä tarkoittaa operatiivisen työn korostumista konseptuaalisen työn kustannuksella.

Muiden toimijoiden roolista opiskeluhoillon yhteistyössä mainittiin esimerkiksi, että nuorisotyöntekijät osallistuvat koulun välitunneille, perhepalvelut ja poliisi voivat kouluttaa henkilökuntaa tai oppilaita, sosiaalityöntekijät kertovat tarjolla olevista palveluista, kotoutumispalvelut osallistuvat vanhempainiltoihin ja järjestö sijoitettujen lasten palvelupolun suunnitteluun. Lisäksi suunnitelmissa mainittiin koulun ulkopuolisia tahoja, kuten, sairaalakoulu ja kiinteistöhoito, jotka voidaan tarvittaessa kutsua esimerkiksi mukaan kokouksiin, konsultoimaan muita ammattilaisia, osallistumaan tapahtumiin tai kertomaan ajankohtaisista asioista.

”Lapsella/oppilaalla ollessa hoitokontakti lasten tai nuorten psykiatrian poliklinikalle, opettaja tai opiskeluhoillon edustaja voi osallistua verkostopalaveriin tai sieltä voidaan kutsua edustaja koululle.” (S7)

”Koulutoimen, nuorisotoimen ja seurakunnan yhteistyönä järjestetään vuosittain 7. luokkalaisille ryhmäytymispäivät.” (S9)

Lähes kaikissa suunnitelmissa (n=27; 96%) oli mainintoja oppilaan, vanhemman ja/tai huoltajan kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Suunnitelmissa toistuivat yleiset lausumat oppilaiden ja huoltajien osallistamisen merkityksestä ja tärkeydestä. Konkreettisina osallistamisen keinoina kuvattiin oppilaiden ja/tai huoltajan kutsumista opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn, joko säännönmukaisesti tai tarvittaessa, esimerkiksi oppilaskunnan, vanhempainyhdistyksen tai koulun järjestämien tilaisuuksien kautta sekä mahdollisuuksia palautteen antamiseen ja opiskeluhoitosuunnitelman kommentointiin.

”Oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa.” (S20)

”Vanhempainyhdistyksen kautta huoltajat voivat osallistua opiskeluhoitotyön suunnitteluun ja kehittämiseen. Tavoitteena on saada vanhempien edustus mukaan jokaiseen koulukohtaiseen opiskeluhoitoryhmän kokoukseen.” (S9)

Oppilaan osallisuuden varmistamista kuvattiin myös oppilaiden kanssa käytävien keskustelujen, heidän toimintansa havainnoinnin sekä opiskeluhoitoon liittyviin tutkimuksiin ja selvityksiin osallistumisen kautta.

”Oppilaan osallistuminen tapahtuu koulun oppilashuoltoa koskevien keskustelujen, oppilashuoltokyselyihin osallistumisen ja koulun oppilaskunnan toiminnan kautta.” (S25)

Toimijoiden osallisuutta painottavat maininnat ilmentävät relationaalista institutionaalista työtä. Kysymys on pyrkimyksistä yhteisesti sovittuihin käytäntöihin, jotka edistävät opiskeluhoitoon väistämättä sisältyvien konfliktilanteiden rakentavaa kohtaamista.

Monialaisen yhteistyön toteuttaminen

Monialaista yhteistyötä ohjaavia konkreettisia mainintoja oli 23 suunnitelmassa. Nämä maininnat (n=100; 22%) kertoivat enimmäkseen koulujen opiskeluhoitoryhmien ja opiskeluhoiton ohjausryhmien kokousten määristä. Koulujen yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien kokousten määrissä oli runsaasti vaihtelua eri suunnitelmissa; yhdestä kerrasta vuodessa kuukausittaisiin kokouksiin. Tyypillisimmin ryhmien kerrottiin kokoontuvan vähintään kahdesti vuodessa. Suunnitelmissa esiintyi myös väljiä ilmaisia koostumiskerroista kuten säännöllisesti, lukukausittain, tarpeen vaatiessa ja muutaman kerran lukukaudessa.

”Koulukohtainen ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.” (S3)

”Yhteisöllinen yksikkökohtainen ryhmä kokoontuu kouluissa kerran kuukaudessa.” (S14)

”Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu lukuvuoden alussa ja lopussa sekä tarvittaessa.” (S18)

Myös opiskeluhoiton ohjausryhmien kokousten määrät vaihtelivat suunnitelmissa merkittävästi. Tyypillisimmin ohjausryhmän mainittiin kokoontuvan kahdesti vuodessa. Joissakin kunnissa kokouksia kerrottiin pidettävän hyvinkin tiiviisti ja kokousten merkitystä myös perusteltiin.

”Kuntakohtainen opiskeluhoiton ohjausryhmä kokoontuu kerran lukukaudessa.” (S7)

”Monialainen ohjausryhmä kokoontuu joka toinen kuukausi. Kokousten säännöllisyys on tärkeää, jotta toimintaa voidaan seurata jatkuvasti.” (S25)

Joissakin suunnitelmissa oli kirjattu koulun opiskeluhoitoryhmän tehtäviä. Tyypillisimmin tehtävät oli mainittu yleisellä tasolla ja ne liittyivät opiskeluhoiton suunnitteluun ja arviointiin. Joissakin suunnitelmissa monialaisen opiskeluhoiton yksittäinen tehtävä oli nostettu esiin. Tällaisia olivat muun muassa jokin opiskeluhoitoryhmän tehtävä tai opiskeluhoiton monialaisessa yhteistyössä sovittava asia.

”Opiskeluhoitoryhmän tehtävä on ensi sijassa suunnitteleva, koordinoiva ja arvioiva.” (S4)

”Yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä voidaan miettiä tiedottamisen sisältöä ja tiedotustapojen käyttöä.” (S7)

”Oppilaan tarvitseman lääkityksen ja hoidon tukeminen koulussa sovitaan monialaisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä huoltajien, oppilaan, kouluterveydenhuollon, koulun henkilöstön ja hoitavan tahon kanssa suullisesti ja kirjallisesti.” (S10)

Eri toimijoiden kokousaikataulujen kirjaaminen kuvastaa rakenteellista institutionaalista työtä, jonka avulla pyritään varmistamaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain toteuttaminen. Lain ’hengen’ toteuttamiseksi monista suunnitelmista puuttuu kuitenkin operatiivisen institutionaalisen työn elementtejä eli konkreettisia kuvauksia siitä, miten yhteisöllistä opiskeluhoitoa on käytännössä tarkoitus toteuttaa. Monialaisen yhteistyön

muotojen täsmentäminen edustaa rakenteellista institutionaalista työtä, sillä tavoitteena on toimijoiden velvollisuuksien ja vastuiden yksilöinti. Vaikka suunnitelmat sisältävät paljon kuvauksia yhteistyön eri muodoista, ei ole kuitenkaan selvää tuottavatko kuvaukset aitoa toimijuutta.

Monialaisen yhteistyön tuki

Suunnitelmissa (n=17; 57%) oli myös monialaisen yhteistyön käytännön työn tukemiseen liittyviä mainintoja (n=55; 12%). Opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtävät koskivat paikallisten linjausten laatimista monialaisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi. Tehtävinä mainittiin erilaisten oppimisesta ja hyvinvoinnista saatujen tietojen hyödyntämisen opiskeluhoollon kehittämisessä ja resurssien kohdentamisessa. Lisäksi suunnitelmissa mainittiin opiskeluhoollon ohjausryhmälle kuuluvan monialaisen opiskeluhoollon kehittäminen ja arviointi sekä niiden toteuttamisen keinojen suunnittelu.

”Ohjausryhmässä linjataan opiskeluhoollollista työtä kuntaan sopivaksi ja kunnan sisällä yhteneväiseksi. Ryhmässä mm. määritellään opiskeluhoollollisia painopistealueita ja niiden arviointia. Käydään läpi kuntakohtaisia tutkimustuloksia ja mietitään niiden perusteella opiskeluhoollon toiminnan kehittämistä ja resurssien sijoittamista.” (S7)

”Kuntakohtainen opiskeluhoollon ohjausryhmä valitsee vuosittain kehittämiskohteen jota myös arvioidaan.” (S20)

Opiskeluhoollon monialaisten toimijoiden perehdyttämistä yli organisaatorajojen ja sekä henkilöstön että ohjausryhmän jäsenten kouluttamista opiskeluhoollon kysymyksiin pidettiin tärkeänä. Myös opiskeluhoollon ohjausryhmän asiantuntijuuden hyödyntäminen opiskeluhoollon arjen kysymyksissä tuotiin esiin.

”Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilökuntansa ja opiskelijahuoltopalvelujen henkilökunnan menettelytapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa ja huolehtii suunnitelmien tiedottamisesta ja päivittämisestä.” (S26)

”Oppilaitokset voivat hyödyntää ohjausryhmän jäsenten asiantuntija-apua opiskeluhoollotoasioissa. Jäsenet pitävät itsensä ajan tasalla opiskeluhoollotokysymyksistä esimerkiksi osallistumalla täydennyskoulutuksiin ja kursseille.” (S1)

Joissakin suunnitelmissa korostettiin erikseen monialaisen opiskeluhoollon johtamisen tärkeyttä ja sen lähtökohtia kuvattiin. Mainintojen mukaan johtamisen tulee olla ennakoivaa ja tietoon perustuvaa opiskeluhoollolle asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

”Opiskeluhoollon kokonaisuus tarvitsee toimiakseen selkeän johtamis- ja ohjausjärjestelmän. Se edellyttää yhteistyötä laajasti eri tasoilla.” (S11)

”Opiskeluhoollotyön ja oppilaiden oikeuksien lainmukainen toteutuminen varmistetaan ennakoivalla johtamisella, joka perustuu ajantasaiseen tietoon oppilaiden oppimisesta, terveydestä ja hyvinvoinnista sekä opiskeluhoollosta ja koulusta toimintaympäristönä. Monialainen yhteistyö ja opiskeluhoollon johtaminen kokonaisuutena luovat edellytykset sille, että oppilaille tarjottava tuki on yhdenvertaista ja oikea-aikaista.” (S8)

Johtajuuteen ja osaamiseen liittyvät maininnat kertovat relationaalisesta institutionaalisesta työstä. Sen tavoitteena on tiedon välittämisen ohella toimijoiden välisten luottamuksellisten suhteiden rakentaminen. Tavoite on kannatettava, mutta sen toteutuminen epävarmaa, sillä toimijoiden vastuisiin ja velvollisuuksiin liittyvät epätarkkuudet ovat omiaan vahvistamaan ammatti-identiteettejä tavalla, joka ei välttämättä edistä yhteistyötä.

POHDINTA

Tässä tutkimuksessa on tarkasteltu, miten hyvinvointialueuudistuksen myötä laaditut koulutuksen järjestäjien perusopetuksen opiskeluhoollot suunnitelmat tukevat monialaisen yhteistyön toteuttamista uudessa organisaatorakenteessa. Tarkastelussa on hyödynnetty reformilogiikan ja institutionaalisen työn viitekehystä. Analyysin perusteella näyttää siltä, että lakien ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden velvoit-

tamat kirjaukset opiskeluhuollon paikallisista tavoitteista, keskeisistä periaatteista ja toimenpiteistä ohjaavat monialaista yhteistyötä ja reformin toteutumista paikallisissa opiskeluhoitosuunnitelmissa vain suuntaa antavasti. Tämä ilmenee erityisesti siinä, että suunnitelmissa toistetaan enimmäkseen lakien ja opetussuunnitelman perusteiden monialaisen yhteistyön tavoitteita ja sisältöjä paikallisten ja käytännöllisten kirjausten jäädessä sivuosaan. Lisäksi näyttää siltä, että koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmissa on merkittäviä eroja monialaisen yhteistyön ohjauksen näkökulmasta. Opiskeluhoitosuunnitelmien sisällöllinen vaihtelu on perusteltua paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden huomioimiseksi, mutta toisaalta se kyseenalaistaa opiskeluhoollon monialaisen yhteistyön toteutumisen yhdenvertaisuutta eri kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.

Tilannetta ei voi pitää yllättävänä, sillä reformien toteuttamista on kuvattu tahmaiseksi (41) ja kompleksiseksi (32) prosessiksi, jossa toimitaan aina tietyssä institutionaalisessa kontekstissa. Lisäksi opiskeluhoollon suunnitelmien laatimisessa haasteeksi on jo aiemmin koettu opiskeluhoollon ohjauksen säädösten laajuus ja tulkinnanvaraisuus (42). Tutkimuskirjallisuus osoittaa myös, että yksilöiden ja yhteisöjen käyttäytymistä ohjaavat institutionaaliset rakenteet ovat vahvasti juurtuneita ja vaikeasti muokattavia (43–45). Lisäksi reformien toteuttaminen edellyttää eri toimijoiden yhteistyötä, mikä on usein hankalaa eri suuntiin vetävien institutionaalisten logiikkojen vuoksi – kuten kuntien ja hyvinvointialueiden hallinnoimassa opiskeluhoollon. Institutionaaliset logiikat ovat melko pysyviä periaatteita, joiden avulla organisaatiot merkityksellistävät toimintaansa (46). Kun toimijat kohtaavat ristiriitaisia tilanteita, joita on vaikea ratkaista kaikkia tyydyttävällä tavalla, syntyy institutionaalista kompleksisuutta (47, 48) Tämä voi olla erityisen hankalaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatuksen ja opetuksen kaltaisilla aloilla, joissa ammattilaisten identiteetti on vahva (49, 50). Näille aloille on tyypillistä, että ne eivät järjesty yhden hallitsevan logiikan ympärille, vaan säilyvät toiminnan jatkuvan yhteensovittamisen areenoina. Institutionaalinen kompleksisuus ja ristiriitaiset logiikat eivät kuitenkaan ole syy muutoksen välttämiseksi, vaan ne ovat reformien

ominaisuus, joka esimerkiksi monialaisessa opiskeluhoollon tulee tunnustaa.

Institutionaalisen työn näkökulmasta (51) opiskeluhoollon muuttuneesta tilanteesta voidaan tehdä tämän tutkimuksen tulosten perusteella muutama keskeinen tulkinta. Ensinnäkin opiskeluhoollon toimijoiden osallisuudesta voidaan todeta, että olennaiset toimijat ja heidän merkityksensä monialaisessa yhteistyössä tunnistetaan kaikissa suunnitelmissa. Suunnitelmissa on kuitenkin erittäin niukasti, hajanaisesti ja tulkinnanvaraisia käytännön työtä tukevia mainintoja siitä, miten toimijoiden osallisuuden ja yhteistyön tulisi käytännössä toteutua. Institutionaalisen työn näkökulmasta tämä ongelma liittyy ensisijaisesti rakenteelliseen työhön, sillä suunnitelmissa ei ole yksityiskohtaisia kuvauksia toimijoihin kohdistuvista odotuksista eikä heidän velvollisuuksistaan. Aiemman tutkimuksen perusteella (35) yksi mahdollinen tulkinta on, että ammatti-identiteetteihin perustuvien intressien välillä on hankalasti yhteensovitettavia jännitteitä, jotka syntyvät yhtäältä ammatti-identiteetin ytimen suojelemisesta (52) ja toisaalta aidosta huolesta koskien opiskeluhoollon tavoitteiden saavuttamista (53).

Toiseksi monialaisen yhteistyön toteuttamista kuvataan useimmissa suunnitelmissa melko runsaasti, mutta pääpaino on erilaisten opiskeluhoollon monialaisten ryhmien kokousmäärien esittämisessä. Muut toiminnan kuvaukset jäävät hyvin yleiselle tasolle ja niissä mainitaan lähinnä eri toimijoiden yksittäisiä tehtäviä monialaisessa yhteistyössä. Tämänkaltainen ohjaus ei anna juurikaan konkreettista tukea opiskeluhoollon monialaiseen toteuttamiseen koulun arjessa. Tulosten valossa voidaan myös kysyä, miten opiskeluhoollon tavoitteet on mahdollista saavuttaa, jos monialaisen yhteistyön tilaisuuksia ja yhteisiä kokoontumisia on hyvin vähän. Tämä voi kertoa konseptuaaliseen työhön (34) liittyvistä haasteista. Konseptuaalisen työn näkökulmasta hajanaiset tehtävien ja toimijoiden yhteistyön hyvin yleisluontoiset kuvaukset saattavat ilmentää vaikeutta konkretisoida opiskeluhoollon paikallista toteuttamista. Institutionaalisen työn viitekehyksessä ongelma näyttäisi liittyvän operatiiviseen työhön (34) eli moniammatillista yhteistyötä aidosti tukevien prosessien ja toimintamallien kehittymättömyyteen. Opiskeluhoollon konteks-

tissa tämä voi näyttäytyä muun muassa eri ammattilaisten epäselvinä rooleina (21), osaamisen yhteensovittamisen (9) sekä toimialarajat ylittävän johtamisen haasteina (51) lapsi- ja perhepalveluissa kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Tämä tulkinta on yhteneväinen niiden tutkimusten kanssa, joissa on tunnistettu ammattilaisten epäselviä roolijakoja (21) sekä jännitteitä osaamisen ja toiminnan yhteensovittamisessa kuntien lapsi- ja perhepalvelujen ja hyvinvointialueiden välillä (10, 54).

Kolmanneksi monialaisen yhteistyön tuki, joka tarkoittaa opiskeluhoollon arjessa johtamisen lisäksi kaikkia niitä toimia, joilla ammattilaisten yhteistyötä vahvistetaan ja sen edellytykset varmistetaan, näyttäytyy suunnitelmissa melko sattumanvaraisena ja jäsentymättömänä. Tämän voidaan tulkita kertovan ongelmista relationaalisessa työssä (34), mikä on tarpeellista erityisesti konseptuaaliseen työhön liittyvän 'irralisuuden' vähentämisessä. Relationaalisen työn ytimessä on luottamuksen ja yhteyksien rakentaminen ajallisesti ja/tai tilallisesti toisistaan erillään olevien toimijoiden välille. Opiskeluhoollon suunnitelmissa tämä voisi tarkoittaa muun muassa konkreettisia kirjauksia yhteistyön käytännöistä ja ohjeita niiden toteuttamiseksi sekä kaikkia opiskeluhoollon toimijoita koskevan perehdytys- ja koulutus suunnitelman esittämistä. Relationaalista työtä tarvitaan erityisesti monialaisen yhteistyön käytännön toimintaan liittyvien jännitteiden (35) ehkäisemisessä.

Opiskeluhoollon suunnitelmaan kirjatut aiemukset tarjoavat institutionaaliseen työhön yhdenlaisen tulokulman. Suunnitelma kertoo, miten koulutuksen järjestäjä pyrkii toteuttamaan lainsäätäjän tahtoa. Koska tahtotilana on toimiva yhteistyö opiskeluhoollon tavoitteiden saavuttamiseksi, voi yhteistyöhön liittyvän käsitteistön selkeyttäminen olla yksi osa ratkaisua. Käsitteiden vaihtelevuus ja ristiriitaisuudet ohjausdokumenttien ja käytännön työn välillä (esim. monialaisuus, moniammatillisuus ja monitoimijaisuus) voivat vaikeuttaa yhteisen ymmärryksen muodostamista opiskeluhoollon tavoitteiden saavuttamisessa. Opiskeluhoollon ammattilaisten yhteistyötä voitaisiin tukea käyttämällä suunnitelmissa moniammatillisuus-käsitettä, joka ohjaisi paremmin ammattilaisten keskinäisen yhteistyön vahvistamiseen. Monitoimijaisuus-käsite puoles-

taan voisi vahvistaa kaikkien osapuolten, erityisesti lapsen, nuoren ja huoltajien, tasavertaista osallisuutta opiskeluhoollon.

Yksityiskohtaisinkaan suunnitelma ei kykene kuitenkaan huomioimaan kaikkia näkökulmia ja ohjaamaan tosielämässä eteen tulevia tilanteita. Opiskeluhoollon koulun arjessa toteuttavat ammattilaiset edustavat asiantuntemusta ja käyttävät lapsia ja nuoria sekä heidän huoltajiaan kohdatessaan toimeensa sisältyvää harkintavaltaa (55, 56). Kysymys ei ole opiskeluhoollon suunnitelmissa esitettyjen periaatteiden rikkomisesta vaan välttämättömästä sopeutumisesta tilanteisiin, joihin ei ole olemassa yksiselitteisiä toimintaohjeita. Suunnitelmassa sanotun ja käytännön toiminnan ajoittainen 'eripaisuus' on tunnistettu esimerkiksi julkishallinnon strategiatyötä tarkastelevissa tutkimuksissa. Strategiaa käytännönä (strategy-as-practice) painottavassa tulkinna ei olla niinkään kiinnostuneita siitä, mitä julkishallinnon organisaatiolla on vaan siitä, mitä niissä tehdään (57–59). Lähestymistapa korostaa, että strategia ei ole vain organisaatiossa laadittu suunnitelma, vaan se muodostuu ja elää jokapäiväisessä toiminnassa. Tutkimuksemme tulosten perusteella voidaan kysyä, antavatko nykymuotoiset opiskeluhoollon suunnitelmat, joiden laatiminen vaatii runsaasti useiden eri tahojen resursseja, riittävän konkreettista tukea opiskeluhoollon toteuttamiseen arjessa, vai jääkö niiden todellinen ohjausvaikutus näennäiseksi.

TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

Tämä tutkimus tuo uutta tietoa siitä, miten koulutuksen järjestäjien opiskeluhoollon suunnitelmat ohjaavat monialaista yhteistyötä perusopetuksen opiskeluhoollon. Tutkimus tukee opiskeluhoollon suunnitelmien laatimista ja implementointia sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja opetusalojen toimijoiden yhteistyössä monialaisessa opiskeluhoollon. Lisäksi tutkimus avaa yhden näkökulman hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden toteuttamiseen ja vahvistaa tietopohjaa sosiaali-, terveys-, kasvatus-, ja opetuspalvelujen integraatiosta, joka on sen toiminnan ohjauksen ja järjestämisen tasolla vielä varsin vähän tutkittu aihealue (ks. 54).

Tutkimuksen tulokset tarjoavat uudenlaisen tarkastelutavan paikallisten opiskeluhoollon suunnitelmien reflektointiin ja arviointiin silloin, kun suunnitelmia päivitetään tai uusitaan. Koska

opiskeluhoiltoa ei ole aiemmin tarkasteltu reformilogiikan ja institutionaalisen työn viitekehyyksessä, tarjoavat tulokset uusia välineitä hyvinvointialueuudistuksen palveluintegraatioon liittyvien jännitteiden ymmärtämiseen sekä integraation tavoitteiden saavuttamiseen (37). Tulokset tukevat myös sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja opetusalojen yhteensovittavan johtamisen edistämistä (54) monialaisessa opiskeluhoillossa.

TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA JATKOTUTKIMUSTEN POHDINTA

Dokumenttianalyysin luotettavuus (38) on pyritty varmistamaan tutkimuksen huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella, monitieteisen tutkijaryhmän yhteistyöllä, sekä tutkimuksen läpinäkyvällä raportoinnilla. Tutkimuksen siirrettävyyden (60) edistämiseksi artikkelissa on kuvattu opiskeluhoilto toimintaympäristö, mukaan lukien sen monialaisuus, jotta lukija pystyisi arvioimaan tulosten sovellettavuutta myös muissa lasten, nuorten ja perheiden palvelukonteksteissa. Tutkimuksen uskottavuuden (60) vuoksi, analyysissä minimoitiin tutkijoiden mahdollisten esiolettamusten vaikutus (36) tarkastelemalla ja kuvaamalla opiskeluhoilto suunnitelmia laatineiden tahojen käsitykset mahdollisimman aineistolähtöisesti. Tutkimuksen vahvistettavuutta (60) edistettiin tutkijoiden välisellä tiiviillä yhteistyöllä. Tutkimuksen pysyvyyden (60) ja monipuolisen menetelmäkuvausten edistämiseksi tutkimus raportoidaan CARDA-kriteerien (33) mukaisesti.

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa on tärkeää ottaa huomioon mahdollisten vinoumien vaikutus tulosten luotettavuuteen (38). Ensinnäkin on huomioitava mahdollinen tarkoituksinvinouma, sillä opiskeluhoilto suunnitelmia ei ole tarkoitettu tutkimustarkoituksiin. Suunnitelmat ovat kirjoittajien näkemyksiin perustuvia ja tietyssä tilanteessa laadittuja kirjallisia työkaluja, jotka tarjoavat rajoittuneen ikkunan opiskeluhoilto monialaiseen ja -muotoiseen arkeen. Huomioiden laadullisen tutkimuksen pyrkimys tuottaa rikas ymmärrys tutkimusaiheesta, opiskeluhoilto suunnitelmat tarjosivat jokseenkin niukan sisällöllisen perustan analyysille. Toiseksi, opiske-

luhoilto suunnitelmien tarkkuudessa ja laajuudessa havaittiin vaihtelua, joten niiden kesken on aineistovinouma. On myös huomioitava, että nämä opiskeluhoilto suunnitelmat edustivat vain kahden hyvinvointialueen kuntia. Aineiston rajoituksista huolimatta tutkimuksen arvoa lisää se, että aihetta ei ole tutkittu aiemmin reformin toteuttamisen näkökulmasta, minkä vuoksi tutkimuksen tuottama tieto siitä, miten opiskeluhoilto suunnitelmat ohjaavat monialaista yhteistyötä muuttuneessa organisaatiorakenteessa, on sinällään arvokas.

Jatkossa on tärkeä tarkastella myös tämän tutkimuksen ulkopuolelle rajattuja hyvinvointialueiden alueellisia opiskeluhoilto suunnitelmia, jotka laaditaan koulutuksen järjestäjien opiskeluhoilto suunnitelmien pohjalta. Myös opiskeluhoilto yhteistyöhön osallistuvien ammattilaisten käsityksiä koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueiden suunnitelmien antaman käytännön työn tuen toimivuudesta ja monialaisen yhteistyön ohjauksen onnistumisesta olisi tarpeen tutkia. Lisäksi, koska analysoidut opiskeluhoilto suunnitelmat eivät tarjoa tietoa siitä, miten opiskeluhoilto monialainen yhteistyö toteutuu käytännössä, tulee tähän aiheeseen tarttua jatkotutkimuksissa.

RAHOITTAJAT:

Tutkimuksen ovat rahoittaneet Työsuojelurahasto 'Leveämmät hartiat vai syvempiä kuiluja? Moniammatillisen yhteistyön mahdollisuudet ja haasteet perusopetuksen oppilashuollossa' -hanke (päättönumero 220091) sekä Suomen Akatemian EDUCA-lippulaiva (#358924, # #358947)

KIRJOITTAJIEN KONTRIBUUTIOT:

Kaikki tekijät ovat osallistuneet artikkelin suunnitteluun. Salminen, Jalonen ja Kallio ovat keränneet aineiston. Salminen, Laasanen ja Kallio ovat analysoineet aineiston. Salminen on toiminut artikkelin pääkirjoittajana, Jalonen, Laasanen ja Kallio ovat osallistuneet artikkelin työstämiseen, Rautava on kommentoinut sisältöä.

Achieving the interdisciplinary objectives of student welfare in schools requires fluent collaboration between socialcare, healthcare and education. These objectives include promoting the well-being of the whole school community and supporting and strengthening the individual well-being of children and young people. In the reform of the wellbeing services county that came into effect at the beginning of 2023, student welfare tasks under the responsibility of the healthcare and social welfare services were transferred from the municipalities to the wellbeing services counties, while teaching staff continued to work in the municipalities. The document analysis in this study examined how the student welfare plans (n=28) of the education providers of 30 municipalities in two wellbeing services counties guide interdisciplinary collaboration in a changed organisational structure. The theoretical frame of the study draws on the implementation of public administration reforms and the closely related institutional work framework. The analysis identified three areas in which interdisciplinary collaboration in student welfare is guided: the

involvement of student welfare actors, the implementation of interdisciplinary collaboration and the support of interdisciplinary collaboration. Based on the results, the entries in the local student welfare plans, drawn up as required by laws and curricula, guide interdisciplinary collaboration and the implementation of the reform in varying and only indicative ways. Examining the plans within the framework of reform logic and institutional work proved useful, as it offers a new way to understand the tensions related to service integration. The research supports the formulation and implementation of student welfare plans through collaboration between actors in the social care, health care and education within interdisciplinary student welfare.

Keywords: interdisciplinary collaboration, student welfare, wellbeing services county, municipality, document analysis

Saapunut 12.06.2024
Hyväksytty 14.01.2025

LÄHTEET

- (1) Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 22.5.2022/377. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220377>
- (2) Hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä HE 8.12.2020/241 vp. <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2020/20200241>
- (3) Connelly LB, Fiorentini G. Structural factors and integrated care interventions: is there a role for economists in the policy debate? *Eur J Health Econ* 2021; 22:1141–1150. Doi:10.1007/s10198-020-01253-1
- (4) Juutinen A-M, Niiranen V, Taskinen H. Valmiina palveluintegraatioon? Valtionohjauksesta paikalliseen toimeenpanoon. *Focus Localis* 2023;51:5–25.
- (5) Hughes G, Shaw SE, Greenhalgh T. Rethinking Integrated Care: A Systematic Hermeneutic Review of the Literature on Integrated Care Strategies and Concepts. *Milbank Q* 2020, 98:446–492. <https://doi.org/10.1111/1468-0009.12459>
- (6) Hwang W, Chang J, Laclair M, Paz H. Effects of integrated delivery system on cost and quality. *Am J Manag Care* 2013;19:175–184.
- (7) Hellsten S, Suorsa T, Muukkonen H. ”Tuottaaks meidän toiminta oikeesti hyvinvointia ja jaksamista?” – Opiskeluhoitoryhmän ammattilaisten tulkinnat työn tavoitteista ja mahdollisuuksista yhteistyötä muovaamassa. *Kasvatus*, 2021; 52: 334–346. <https://doi.org/10.33348/kvt.112599>
- (8) Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
- (9) Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2022 tehdyt muutokset. 2014. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/432935>
- (10) Bronstein LR. A model for interdisciplinary collaboration. *Soc Work* 2003;48: 297–306. <https://doi.org/10.1093/sw/48.3.297>
- (11) Choi BCK, Pak AWP. Multidisciplinarity, interdisciplinarity and transdisciplinarity in

- health research, services, education and policy: 1. Definitions, objectives, and evidence of effectiveness. *Clin Investig Med* 2006; 29:351–364.
- (12) Sell K, Hommes F, Fischer F, ym. Multi-, Inter-, and Transdisciplinarity within the Public Health Workforce: A Scoping Review to Assess Definitions and Applications of Concepts. *Int J Environ Res Public Health* 2022;19: 10902. <https://doi.org/10.3390/ijerph191710902>
  - (13) Timperi T. Sote-integraation edellyttämä monialainen yhteistyöosaaminen. Selvityshenkilön raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2022:22
  - (14) D'Amour D, Ferrada-Videla M, San Martin Rodriguez L ym. The conceptual basis for interprofessional collaboration: Core concepts and theoretical frameworks. *J Interprof Care* 2005;19:116–131. <https://doi.org/10.1080/13561820500082529>
  - (15) Kekoni T, Mönkkönen K, Hujala A. Moniammatillisuus käsitteinä ja käytänteinä. Teoksessa Mönkkönen K, Kekoni T & Pehkonen A (toim.). Moniammatillinen yhteistyö: Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus 2019
  - (16) Timperi T, Vornanen RH, Kasanen K ym. What matters in low-threshold collaboration? Perceptions of interprofessional collaboration between education and social and healthcare professionals in Finnish primary schools. *J Interprof Care* 2024;38:544–552. <https://doi.org/10.1080/13561820.2024.2314458>
  - (17) Lackie K, Tomblin Murphy G. The impact of interprofessional collaboration on productivity: Important considerations in health human resources planning. *J Interprof Educ Pract* 2020;21:100375. <https://doi.org/10.1016/j.jjep.2020.100375>
  - (18) Mönkkönen K, Kekoni T. Monitoimijaisuus työntekijän voimavarana ja haasteena. Teoksessa Hujala A, Taskinen H (toim.). Uudistuva sosiaali- ja terveysala 201–240. Tampere: Tampere University Press 2020.
  - (19) Sinervo T, Keskimäki I. Palveluintegraatiota käytännössä. Mikä edistää ja mikä estää integraatiota? *Yhteiskuntapolitiikka* 2019;84:425–433.
  - (20) Øvretveit J. *Coordinating Community Care: Multidisciplinary Teams and Care Management*. Open University Press: Buckingham 1993.
  - (21) Hietanen-Peltola M, Vaara S, Jahnukainen J, ym. Voimavarana yhteistyö. *Opiskeluhoitopalvelujen seuranta. OPA 2020 perusopetus. Raportti 4/2021. Opetushallitus sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos; 2021.*
  - (22) Hietanen-Peltola M, Vaara S, Laitinen K. ”Yksi psykologi ei voi tehdä kolmen psykologin työtä.” – opiskeluhoitolon seurannan tuloksia psykologiyöstä toisen asteen oppilaitoksissa. *Tutkimuksesta tiiviisti 54/2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos; 2019a.*
  - (23) Hietanen-Peltola M, Vaara S, Laitinen K. *Koulukuraattoripalvelujen yhdenvertaisuudessa on kehittämistarpeita – tuloksia perusopetuksen opiskeluhoitolon seurannasta 2018. Tutkimuksesta tiiviisti 4/2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos; 2019b.*
  - (24) Pollitt C, Bouckaert G. *Public management reform: A comparative analysis into the age of austerity*. Oxford university press 2017.
  - (25) Lawrence TB, Suddaby R. *Institutions and institutional work*. Teoksessa Clegg SR, Hardy C, Lawrence TB, Nord WR. (toim.) *Sage Handbook of Organization Studies*. London: Sage 2006. <https://doi.org/10.4135/9781848608030.n7>
  - (26) Lawrence TB, Suddaby R, Leca B. *Institutional Work: Actors and Agency in Institutional Studies of Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press 2009. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511596605>
  - (27) Pressman J, Wildavsky A. *Implementation: How Great Expectations in Washington Are Dashed in Oakland; Or, Why It's Amazing that Federal Programs Work at All, This Being a Saga of the Economic Development Administration as Told by Two Sympathetic Observers Who Seek to Build Morals on a Foundation of Ruined Hopes*. Berkeley, CA: University of California Press 1973.
  - (28) Hill M, Hupe P. *Implementing Public Policy*. London: Sage publications 2022.
  - (29) Aberbach JD, Christensen T. Why reforms so often disappoint. *Am Rev Public Adm* 2014;44 3–16. <https://doi.org/10.1177/0275074013504128>
  - (30) Margetts H, Perri 6, Hood C. *Paradoxes of Modernization. Unintended Consequences of Public Policy Reform*. New York, NY: Oxford University Press 2010.
  - (31) O'Toole LJ. Research on policy implementation: Assessment and prospects. *J Public Adm Res Theory* 2000;1:263–288. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jpart.a024270>
  - (32) Noordegraaf M. Hybrid professionalism and beyond: (New) Forms of public professionalism in changing organizational and societal contexts. *J Prof Organ* 2015;2:187–206. <https://doi.org/10.1093/jpo/jov002>
  - (33) Cairney P. *Understanding Public Policy. Theories and Issues*. London: Palgrave Macmillan 2020.
  - (34) Cloutier C, Denis J-L, Langley A, ym. Agency at the Managerial Interface: Public Sector Reform as Institutional Work. *J Public Adm Res Theory* 2016;26:259–276. <https://doi.org/10.1093/jopart/muv009>
  - (35) Jalonen H, Laasanen M, & Salminen J. Moniammatillinen yhteistyö opiskeluhoitossa – tasapainoilua jännitteiden välillä. *Sosiaalilääket Aikak* 2024;61:306–322. <https://doi.org/10.23990/sa.128756>
  - (36) THL. *Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)*. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape> Luettu 26.5.2024

- (37) Taskinen H, Hujala A. Integraatio – sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen ydintä. Teoksessa Taskinen H, Hujala A. (toim.) Uudistuva sosiaali- ja terveysala. Tampere University Press 2020. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-022-9>
- (38) Moilanen T, Sivonen M, Hipp K ym. Developing a feasible and credible method for analyzing healthcare documents as written data. *Glob Qual Nurs Res* 2022;9:1–13. <https://doi.org/10.1177/23333936221108706>
- (39) Elo S, Kyngäs H. The qualitative content analysis process. *J Adv Nurs* 2008;62:107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- (40) Keiski RL, Hämäläinen K, Karhunen M ym. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauspäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta 2023.
- (41) Boin A, ‘T Hart P. Institutional Crises and Reforms in Policy Sectors. Teoksessa Wagenaar, H (toim.) *Government Institutions: Effects, Changes and Normative Foundations*, Dordrecht: Springer 2000. https://doi.org/10.1007/978-94-010-0963-8_1
- (42) Summanen A-M, Rumpu N, Huhtanen M. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arviointi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa 2018. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus: Julkaisut 4:2018.
- (43) March JG, Olsen JP. The logic of appropriateness. Teoksessa Rein M, Moran M, Goodin RR (toim.) *Oxford Handbook of Public Policy*. Oxford: Oxford University Press 2008. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199548453.003.0034>
- (44) Scott RW. *Institutions and Organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage 2014.
- (45) Peters GB. Institutionalism and Public Policy. Teoksessa Peters GB, Zittoun P (toim.) *Contemporary Approaches to Public Policy. Theories, Controversies and Perspectives*, London: Palgrave Macmillan 2016.
- (46) Friedland R, Alford R. Bringing society back in: Symbols, practices and institutional contradictions. Teoksessa Powell WW, DiMaggio PJ (toim.) *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago, IL: University of Chicago Press 1991.
- (47) Greenwood R, Raynard M, Kodeih F, Micelotta ER, Lounsbury M. Institutional complexity and organizational responses. *Acad Manag Ann* 2011;5:317–371. <https://doi.org/10.1080/19416520.2011.590299>
- (48) Raynard M. Deconstructing complexity: Configurations of institutional complexity and structural hybridity. *Strategic Organization* 2016;14:310–335. <https://doi.org/10.1177/1476127016634639>
- (49) Thornton PH, Jones C, Kury K. Institutional Logics and Institutional Change in Organizations: Transformation in Accounting, Architecture, and Publishing. Teoksessa Jones C, Thornton PH (toim.) *Transformation in Cultural Industries*, Leeds: Emerald Group Publishing Limited 2005. [https://doi.org/10.1016/S0733-558X\(05\)23004-5](https://doi.org/10.1016/S0733-558X(05)23004-5)
- (50) Dunn MB, Jones C. Institutional logics and institutional pluralism: The contestation of care and science logics in medical education, 1967–2005. *Adm Sci Q* 2010;55:114–149. <https://doi.org/10.2189/asqu.2010.55.1.114>
- (51) Bertz J, Quinn M, Burns. Public service management reform: an institutional work and collective framing approach. *Public Manag Rev* 2023;4:1–25. <https://doi.org/10.1080/14719037.2023.2207576>
- (52) Khalili H, Price SL. From uniprofessionality to interprofessionality: Dual v. dueling identities in health care. *J Interprof Care* 2022;36:473–478. <https://doi.org/10.1080/13561820.2021.1928029>
- (53) Suhola T. Asiakaslähtöisyys ja monialainen yhteistyö oppilashuollossa: oppilashuolto prosessi systeemisenä palvelukokonaisuutena. Lappeenrannan teknillinen yliopisto 2017. <https://lutpub.lut.fi/handle/10024/130367>
- (54) Mattila E, Kallio TJ, Saru E. Sivistyksen ja soten yhteistyö kunnissa: askeleita kohti syvempää palveluintegraatiota. *Hallinnon tutkimus* 2021;3:170–186. <https://doi.org/10.37450/ht.101897>
- (55) Lipsky M. *Street-level Bureaucracy: Dilemmas of the Individuals in Public Services*. New York, NY: Russell Sage Foundation 1980. <https://doi.org/10.2307/1288305>
- (56) Hupe, P (toim.). *The Politics of the Public Encounter. What Happens When Citizens Meet the State*. Cheltenham: Edward Elgar 2022. <https://doi.org/10.4337/9781800889330>
- (57) Höglund L, Holmgren CM, Mårtensson M, Svärden F. Strategic Management in the Public Sector: How Tools Enable and Constrain Strategy Making. *Int Public Manag J* 2018;21:22–849. <https://doi.org/10.1080/10967494.2018.1427161>
- (58) Bryson JM, Crosby BC, Seo D. Strategizing on behalf of social enterprises: the case of the Metropolitan Economic Development Association and Catalyst. *Public Manag Rev* 2022;24: 24–141. <https://doi.org/10.1080/14719037.2020.1798128>
- (59) Hansen JR, Pop M, Skov MB, George B. A review of open strategy: bridging strategy and public management research. *Public Manag Rev* 2024;26:678–700. <https://doi.org/10.1080/14719037.2022.2116091>
- (60) Polit DF, Beck CT. *Essentials of nursing research. Appraising evidence for nursing practice*. 7. painos. Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins 2010.
- (61) Cleland J, MacLeod A, Ellaway RH. CARDA: Guiding document analyses in health professions education research. *Med Educ* 2023;57:406–17. <https://doi.org/10.1111/medu.14964>

JAANET SALMINEN
KT, yliopistonlehtori ja yliopistotutkija
Turun yliopisto
Opettajankoulutuslaitos ja Sote-akatemia

HARRI JALONEN
FT, professori
Vaasan yliopisto
Johtamisen yksikkö, sosiaali- ja terveyshallintotiede

HANNA KALLIO
TtT, postdoc-tutkija
Turun yliopisto
Sote-akatemia ja hoitotieteen laitos

PÄIVI RAUTAVA
LKT, professori
Turun yliopisto
Kansanterveystiede

MIIA LAASANEN
FT, dosentti, tutkimuspäällikkö
Turun yliopisto
Sote-akatemia